

Dagboek achter traliën

De evolutie van het
Belgische gevangenisregime
tussen 1944 en 1956

Elisabeth Bruyneel

DAGBOEK ACHTER TRALIËN

Dit boek is geen droge geschiedschrijving over de evoluties die het Belgische gevangenisregime ondergaan heeft tijdens de repressie. Het is het verhaal van mensen van vlees en bloed. Collaborateurs, echte of vermeende, die tijdens de repressie uitgespuud werden door het merendeel van de bevolking. Velen van hen kwamen terecht in penibele omstandigheden in inderhaast opgetrokken interneringscentra. In dit boek weerklinken hun stemmen. De gedetineerden geven in egodocumenten hun visie op de detentie die zij hebben ondergaan. Dat daarbij hun politieke mening duidelijk tot uiting komt is evident. Toch wil ik benadrukken dat ik met dit boek op geen enkel moment een politiek standpunt wil innemen. Bovendien wil ik onderstrepen dat ook de gewone Belgische bevolking een erg zware tijd heeft doorgemaakt tijdens de repressie met bonger, slechte huisvesting en onzekerheid als bepalende elementen.

Elisabeth Bruyneel

studeerde in 2004 af als historica aan de universiteit van Gent. Daarna volgde ze een master na master journalistiek. Twee jaar lang verdiepte ze zich in de geschiedenis van de Belgische interneringscentra. Met behulp van talrijke officiële bronnen en de egodocumenten van gevangenen wist ze niet alleen een haarscherp verslag te schrijven over het reilen en zeilen in de Belgische gevangnissen tijdens de repressie, ze drong ook door tot in de gevoelswereld van de gevangenen. Hun angsten, onzekerheden en vernederingen spreken vanuit de egodocumenten.

Uitgegeven door
Gevangenis-museum VZW

ISBN 90-8110-866-10

Archit
B

Dagboek achter traliës

De evolutie van het
Belgische gevangenisregime
tussen 1944 en 1950

Dit boek is een uitgave van
Gevangenis museum vzw
p.a. Hoevestraat 31, 2330 Merksplas

www.gevangenismuseum.be
info@gevangenismuseum.be

Auteur: Elisabeth Bruyneel

Omslagontwerp: Nico van Heesch
Druk: Drukkerij Em. de Jong b.v., Baarle-Nassau

ISBN 90-810-866 18
EAN 9 789081 086615

NUR 689

NUR 695

D/2006/10.973/1

Inhoudsopgave

Inleiding

8

De hoofdrolspelers

16

I De voorbereiding van de repressie

21

II September 1944 - augustus 1945

25

II.1 De volksrepressie en de illegale interneringen

25

II.2 Huisvesting

30

II.2.1 Het interneringskamp als oplossing voor de hoogste nood

30

II.2.2 Infrastructuur van een interneringscentrum

31

II.2.3 Infrastructuur van de gevangenis

37

II.2.4 Het probleem van de overbevolking

39

II.2.5 Sanitaire voorzieningen en hygiëne

44

II.2.6 Koude dagen, koude nachten

55

II.3 "Ils erg zo een honger": de voedselvoorziening in de penitentiaire instellingen

60

II.4 Bij leven en welzijn: de gezondheidstoestand in de penitentiaire instellingen

71

II.5 De pakjesdienst

82

II.6 De bezoekenregeling

92

II.6.1 Bezoekregeling met de advocaat

92

II.6.2 Bezoekregeling met de familie

93

II.7 De briefwisseling

97

II.7.1 Briefwisseling met de advocaat

97

II.7.2 Briefwisseling met de familie

98

II.8 De onderlinge verstandhouding tussen de gedetineerden

101

II.9 Tijd voor ontspanning

107

II.9.1 Motieven om egodocumenten te schrijven

107

II.9.2 Andere vormen van ontspanning

112

II.10 Contacten met het gevangenispersoneel

117

II.11 Opstandige gedetineerden!

119

II.12 De doodstraf

123

III Augustus 1945-1950: De regering komt in actie

131

III.1 De heropvoeding van gedetineerden

134

III.2 Arbeid in gevangenschap

136

III.2.1 'Nuttige' gedetineerden

136

III.2.2 De kolenslag

144

III.2.3 De penitentiaire mijncentra

148

III.2.3.1 De rol van IC Beverlo

148

III.2.3.2 Een grotere vrijheid

149

III.2.3.3 Gezondheid

150

III.2.3.4 Het werk in de mijnen zelf

152

III.3 Ontspanning en beroepsopleidingen in het kader van de wederopvoeding van de gedetineerden

155

III.3.1 Ontspannen in de penitentiaire instellingen

155

III.3.2 Onderwijs en beroepsopleidingen in de penitentiaire instellingen

159

III.3.3 Het gemeenschapsregime en de regel van het stilzwijgen

161

III.3.4 Een versoepeld regime?

165

III.3.4.1 In verband met de sociale wederaanpassing

165

Bezoek

165

Briefwisseling

167

III.3.4.2 Voeding

168

III.3.4.3 Ziekte

170

III.3.4.4 Huisvesting

172

III.4 De heropvoeding van de gedetineerden: een geslaagde missie?

174

III.5 Werden de penitentiaire hervormingen als menselijker ervaren?

179

Conclusie

181

Bibliografie

187

Archieven

189

Lijst voorintekenaars

190